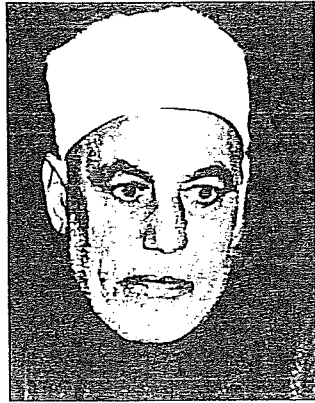

ذہبی، محمدحسین 03 Mart 2013

۳۷-۶۱ دانشگاه کویت بود. سپس به مصر بازگشت و به تدریس در دانشکده شریعت الازهر اشتغال یافت و چندی بعد ریاست آن دانشکده را برعهده گرفت. از ۱۳۵۳ ش / ۱۹۷۴، ذہبی دبیرکل مجمع البحوث الاسلامیة بود و در ۱۳۵۴ ش / ۱۹۷۵ وزیر اوقاف مصر

محمدحسین ذہبی

شد، اما دیری نپایید که به سبب مخالفت با اصلاحات و برنامه‌های او را از مقام وزارت برکنار کردند. از آن پس به الازهر بازگشت و تا زمان مرگش استاد دانشکده اصول دین بود (موسوعة اعلام العلماء...؛ علاونه؛ حیدری، همانجا).

ذہبی به مرگی دردناک درگذشت. در تیر ۱۳۵۶ / ژوئیه ۱۹۷۷، گروهی به خانۀ او در محلۀ حدائق حلوان قاهره حمله کردند و او را ربودند و به جایی نامعلوم بردند. چندی نگذشت که گروهی مسئولیت ربودن او را برعهده گرفتند و برای آزادی او از دولت مصر پول درخواست کردند. دستگاه‌های امنیتی با اعلان عمومی، در تعقیب رباوندگان برآمدند، اما پیش از آنکه کاری از پیش ببرند، رباوندگان اعلام کردند که او را کشته‌اند (موسوعة اعلام العلماء...، ج ۹، ص ۵۰۵). کسانی برآن‌اند که رباوندگان او می‌خواستند اسناد و مدارکی که ذہبی در دورۀ وزارتش از فسادهای مالی به دست آورده بود، نابود سازند (علاونه، ص ۱۷۴-۱۷۵؛ حیدری، همانجا).

محمدحسین ذہبی آثار گوناگونی دارد که بیشتر آنها در زمینه تفسیر و علوم قرآنی است. او در میان قرآن‌پژوهان مسلمان با دو کتاب التفسیر و المفسرون و الإسرائيلیات فی التفسیر و الحدیث شناخته شده است. التفسیر و المفسرون او در محافل علمی با اقبال فراوانی روبه‌رو شد و در زمان حیات مؤلف و اندکی پس از آن در چندین کشور به چاپهای متعدد رسید. ذہبی در این کتاب، برای معرفی تفسیرها، نخست مراد از مفسر را تا حد امکان کوتاه و گویا بیان می‌کند؛ سپس به جایگاه آن مفسر در علوم قرآنی، به‌ویژه در تفسیر، اشاره می‌کند. همچنین هنگام معرفی برخی تفاسیر، از اعتبار و جایگاه آن در میان مسلمانان و تأثیر آن در علوم قرآنی سخن می‌گوید و موضع برخی مفسران را درباره اسرائیلیات نیز بازمی‌گوید (شرقاوی، ص ۶۱-۶۰). ذہبی در مقدمۀ این کتاب، مطالبی درباره موضوعاتی چون معنا و تعریف تفسیر و تأویل، تفسیر قرآن به غیر زبان عربی، ترجمۀ

محمد حلوان، [قاهره] ۱۹۶۴-۱۹۷۶؛ محمدبن عبدالرحمان سخاوی، الاعلان بالتبویخ لمن ذم التاريخ، چاپ فرانتس روزنتال، بغداد ۱۹۶۳/۱۳۸۲؛ عبدالرحمان بن ابی بکر سیوطی، طبقات الحفاظ، بیروت ۱۹۸۳/۱۴۰۳؛ فتح‌الله بن محمدجواد شریعت اصفهانی، القول الصراخ فی البخاری و صحیحہ الجامع، چاپ حسین خرساوی، قم ۱۴۲۲؛ نورالله بن شریف‌الدین خوشتری، الصوارم المهرقة فی نقد الصواعق المحرقة، چاپ جلال‌الدین محدث ارموی، تهران ۱۳۶۷ ش؛ محمد شبانی، التوضیح الجلی فی الرد علی (النصیحة الذهبیة) المنحولہ علی الامام الذہبی، کویت ۱۹۹۳/۱۴۱۳؛ صفدی؛ عبدالستار شیخ، الحفاظ الذہبی: مورخ الاسلام، ناقد المحدثین، امام المعدلین و المجرحین، دمشق ۱۹۹۴/۱۴۱۴؛ عمر مکی صغیر، النقد الحدیثی عند الذہبی فی کتابہ تاریخ الاسلام، تونس ۲۰۰۹/۱۴۳۰؛ محمد قنونی، اضواء علی الرسالة المنسوبة الی الحفاظ الذہبی: «النصیحة الذهبیة لابن تیمیة» و تحقیق فی صاحبها، بیروت ۲۰۰۲/۱۴۲۳؛ یوسف بن عبدالرحمان مزی، تهذیب الکمال فی اسماء الرجال، ج ۱، چاپ بشار عواد معروف، بیروت ۱۹۸۵/۱۴۰۶؛ عبدالقادر بن محمد نعیمی دمشقی، المدارس فی تاریخ المدارس، بیروت ۱۹۹۰/۱۴۱۰؛ حسین بن محمدتقی نسوری، خاتمة المستدرک الوسائل، قم ۱۴۲۰-۱۴۱۵

Carl Brockelmann, *Geschichte der arabischen Litteratur*, Leiden 1943-1949, Supplementband, 1937-1942.

/ اسماعیل باغستانی /

ذہبی، محمدحسین، قرآن‌پژوه و نویسنده معاصر مصری. او در ۱۳۳۳ / ۱۹۱۵ در استان کفرشیخ مصر به دنیا آمد. حفظ کردن قرآن را در زادگاهش آغاز کرد و سپس تحصیلاتش را در شهر دسوق پی گرفت. از آنجا به مرکز دینی اسکندریه رفت و چندی بعد به دانشکده شریعت الازهر راه یافت و در ۱۳۱۸ ش / ۱۹۳۹ مدرک رسمی آن دانشگاه را دریافت کرد. او سپس در ۱۳۲۵ ش / ۱۹۴۶ در گرایش علوم قرآن و حدیث از دانشکده اصول دین الازهر مدرک دکتری گرفت (موسوعة اعلام العلماء و الادباء العرب والمسلمین، ج ۹، ص ۵۰۴-۵۰۵؛ علاونه، ص ۱۷۴؛ حیدری، ص ۸۲). در پایان مرحلۀ اول تحصیلاتش، خطیب و امام جماعت یکی از مساجد زیرنظر وزارت اوقاف شد. در ۱۳۲۵ ش / ۱۹۴۶ پس از تألیف التفسیر و المفسرون (به ادامه مقاله)، به استادی علوم اسلامی در مرکز دینی وابسته به الازهر در قاهره منصوب شد. از ۱۳۲۷ ش / ۱۹۴۸ تا ۱۳۳۱ ش / ۱۹۵۲، به دعوت عربستان سعودی برای تدریس در برخی از مؤسسات علمی آن کشور به آنجا رفت. او چندی نیز در دانشکده حقوق و شریعت دانشگاه بغداد به تدریس اشتغال داشت (همانجاها؛ شرقاوی، ص ۶۰) و از ۱۳۴۷ ش / ۱۹۶۸ تا ۱۳۵۰ ش / ۱۹۷۱ نیز استاد مهمان در

آراء الذهبي وأحكامه النقدية في علم القراءات

من خلال تراجم القراء

(القراء السبعة أنموذجاً)

دراسة وموازنة

الدكتور / بريك بن سعيد القرني
الأستاذ المساعد بقسم القرآن وعلومه

د. بريك بن سعيد القرني

- الأستاذ المساعد في قسم القرآن وعلومه - كلية أصول الدين - جامعة الإمام محمد بن سعود الإسلامية.
- حصل على درجة الماجستير من قسم القرآن وعلومه - كلية أصول الدين - جامعة الإمام محمد بن سعود الإسلامية بأطروحته: (كليات الألفاظ في التفسير - دراسة نظرية تطبيقية).
- حصل على درجة الدكتوراه من قسم القرآن وعلومه - كلية أصول الدين - جامعة الإمام محمد بن سعود الإسلامية بأطروحته: (علوم القرآن عند الصحابة والتابعين - دراسة وتأصيل).

D3678

Zehbi Muh. Hoca
230045

مجلة
بَيْكَاتُ
عَمَّة

لِلدِّرَاسَاتِ الْقُرْآنِيَّةِ

مجلة علمية دورية محكمة

MADE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMANI

30 Kasım 2018

موضوعات

العدد

السادس عشر

شعبان ١٤٢٥هـ

يونيو ٢٠١٤م

- التبيان لعاني مفردة (السوء) في القرآن
- تفسير قوله تعالى: ﴿وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ وَأَلْقَيْنَا عَلَى كُرْسِيِّهِ جَسَداً ثُمَّ أَنَابَ﴾ تأليف العلامة عبد الرحمن بن يحيى بن علي المعلمي اليماني المكي ١٣١٢ - ١٣٨٧ "تحقيق"
- آراء الذهبي وأحكامه النقدية في علم القراءات من خلال تراجم القراء: (القراء السبعة أنموذجاً) دراسة وموازنة.
- اثر المجاز في اختلاف المفسرين.
- التفسير الموضوعي في كتب أحكام القرآن (أحكام القرآن للطحاوي أنموذجاً).